

LO2

Walter Gropius, *Arhitectura internațională*
în Nicolae Lascu, Ed., *Funcțiune și formă*

Editura Meridiane, 1989

În perioada de timp anterioară, arta de a construi s-a cufundat într-o concepție sentimentală, esteticodecorativă, care consideră drept scop al ei utilizarea superficială a unor motive, ornamente și profile, preluate din culturi în majoritate trecute, care acopereau structura clădirii fără necesara relație internă. Astfel, în loc să fie un organism viu, clădirea a fost degradată la nivelul de purtător al formelor superficiale de împodobire, lipsite de viață. Legătura indispensabilă cu tehnica, aflată în progres, a noilor materiale și construcții s-a pierdut în contextul acestei decăderi; atâta vreme cât nu stăpânim posibilitățile suverane ale tehnicii, arhitectul, artistul, a rămas prizonierul estetismului academic, a ostenit și s-a lăsat subjugat de convenții, iar modelarea locuințelor și a orașelor i-a scăpat din mână. Această evoluție în direcția formalismului, oglindită în *ism*-ele succesive din ultimele decenii, pare să-și fi aflat sfârșitul. Un nou spirit constructiv fundamental se manifestă concomitent în toate țările cu îndelungată tradiție culturală. Luăm din ce în ce mai mult cunoștință de faptul că o voință vie de a modela, înrădăcinată în comunitatea socială și în viața acesteia, cuprinzând toate domeniile modelării umane într-o atingerea unui țel unitar, începe și se termină în construcție. O consecință a acestui spirit transformat și profund și a noilor sale mijloace tehnice este modificarea formei arhitecturale, care există nu prin ea însăși, ci decurge din *esența* clădirii, din funcțiunea acesteia, pe care ea trebuie să o îndeplinească. Epoca anterioară a formalismului a răstălmăcit principiul firesc după care *esența* unei clădiri determină tehnica, iar aceasta, la rândul ei, îi determină clădirii forma; a uitat esențialul și cauzalul în fața aspectelor superficiale ale formei și ale mijloacelor reprezentării sale. Noul spirit modelator însă, care prinde, cu încetul, a se dezvolta, revine la baza lucrurilor: ca să creăm un obiect, astfel încât să aibă o funcționalitate adecvată — o mobilă, o casă — trebuie cercetată mai întâi esența sa. *Cercetarea fundamentală* a unei lucrări arhitecturale este legată de limitele mecanicii, ale staticii, ale opticii și ale acusticii în aceeași măsură în care depinde de legile proporției. Proporția este o problema a lumii spiritului; materia și structura apar ca purtători ai ei, cu ajutorul cărora se exprimă spiritul maestrului; ea este dependentă de funcțiunea clădirii, îi exprimă esența și abia ea îi conferă tensiune, viață spirituală proprie, dincolo de valoarea sa de întrebuințare. Dintre multiplele posibilități de rezolvare, toate la fel de economice — pentru fiecare comandă există multe asemenea soluții — artistul creator o alege, în cadrul limitelor ce i le impune epoca, după modul său personal de a simți, pe aceea care i se potrivește. Ca urmare a acestui fapt, opera poartă semnătura creatorului său. Este însă greșit să se deducă de aici necesitatea de a accentua, cu orice preț, individualul. Dimpotrivă, voința care caracterizează epoca noastră, aceea de a dezvolta o concepție *unitară* despre lume, presupune aspirația către eliberarea valorilor spirituale din îngrădirea lor individuală și promovarea acestora la rang de *valabilitate obiectivă*. Atunci rezultă de la sine unitatea configurațiilor exterioare, care duc spre cultură. Își croiește drum, în toate țările cu o bogată cultură, o marcă arhitecturală modernă unitară, condiționată de *circulația și tehnica universală*, dincolo de granițele naturale de care rămân legate atât popoarele, cât și individualitățile. Arhitectura este întotdeauna națională și întotdeauna individuală, însă din cele trei cercuri concentrice — individ — popor — omenire — ultimul, și cel mai mare, le înglobează pe celelalte două. De aici titlul: *Arhitectura internațională!*

Atunci când studiem ilustrațiile acestei cărți, să nu pierdem din vedere că exploatarea rațională a timpului, a spațiului, a materialului și a banilor, în industrie și economie, determină în mod hotărâtor factorii ce dau înfățișare unităților de construcție moderne: exactitate în caracterul formei, simplitate în complexitate, structurarea tuturor unităților constructive după funcțiunile corpurilor de clădiri, ale străzilor și ale mijloacelor de transport, limitarea la forme de baza tipice, înserierea și repetarea lor. Se simte o nouă voință de a modela construcțiile lumii noastre înconjurătoare, pornind de la legitatea lor internă, fără minciuni și dulcegării, de a desluși funcțional sensul și scopul din ele însele, prin tensiunea maselor, și de a respinge tot ceea ce este de prisos și care le maschează forma absolută. Maeștrii constructori din această carte aprobă lumea actuală a mașinilor și a vehiculelor, precum și tempoul acesteia, aspiră spre mijloace de modelare din ce în ce mai cutezătoare, pentru a depăși, pe nesimțite, în fapt și în gândire, inerția acestei lumi.